

Språket som bygger gruvor

En diskursanalys av LAMCO:s årsrapporter och publikationer

Erik A. I. Smith Jönsson

AVD. FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

HISTORISKA INSTITUTIONEN

Kurskod: MRSG32

Termin: Höstterminen 2025

Handledare: Andreas Tullberg

Abstract

Denna uppsats har studerat LAMCO:s (svenskt gruvprojekt i Liberia mellan 1963–1989) egna publikationer. Målet med uppsatsen har varit att besvara på vilket sätt som företaget ville framställas, utifrån deras egna årsrapporter och sin företagstidning. Och representationen mellan svenskar och liberianer i LAMCO:s publikationer. Fokuset har legat vid företagets sociala projekt. Dessa är boende, skola, infrastruktur och sjukvård. Analysen har gjorts med hjälp av diskursanalys och utifrån ett neokolonialt perspektiv. Resultatet är att LAMCO:s narrativ fokuserat på den positiva utveckling som företagets sociala projekt haft för Liberia och liberianer. LAMCO framhöll också den ekonomiska utvecklingen deras infrastruktur möjliggjort i regionen. Här syftade företaget framförallt till hur deras järnväg och djuphamn i Buchanan kunnat nyttjats av andra företag och Guinea. En annan slutsats är att fokuset i LAMCO:s publikationer legat vid liberianerna och inte svenskarna i Liberia. Detta kan ses som en taktik av företaget, att motarbeta neokoloniala anklagelser.

Nyckelord: LAMCO, Liberia, Sverige, diskursanalys, neokolonialism.

This essay has studied LAMCO's (Swedish mining project in Liberia between 1961–1989) own publications. The goal has been to study how LAMCO wanted to be projected, from the perspective of their annual reports, and company paper. And the representation between Swedes and Liberians in LAMCO's publications. The focus has been on the company's social projects. These include housing schemes, school, infrastructure and health care. The analysis has been made with a discourse analysis and from a neo-colonial perspective. The result is that LAMCO's narrative has focused on the positive developments that the company's social projects in Liberia has had for its people and country. LAMCO has focused on the economic development that its infrastructure has induced in the region. Here the company referred to its railway and deep harbor in Buchanan, that has been accessible to other companies and Guinea. Another conclusion is that LAMCO's publications have focused on the Liberians and not Swedes in Liberia. This can be seen as a tactic, by the company, to avoid neo-colonial accusations.

Keywords: LAMCO, Liberia, Sweden, discourse analysis, neo-colonialism.

Innehållsförteckning

Abstract.....	3
1. Inledning.....	6
1.1. Problemformulering, syfte och frågeställningar	7
1.1.1. Problemformuleringar och Syfte	7
1.1.2. Frågeställningar	7
1.2. Material och avgränsningar	7
1.2.1. Material	8
1.2.2. Avgränsningar.....	10
1.3. Forskningsetiska bedömningar	10
2. Litteraturoversikt och tidigare forskning	12
2.1. Svensk utrikespolitik i samband med LAMCO:s järnmalmsbrytning	12
2.1.1. Karl Bruno: "The Governments Business? Swedish foreign policy and commercial interests in Liberia, 1955–1980"	12
2.1.2. Karl Bruno: "The technopolitics of Swedish iron mining in Cold War Liberia, 1950–1990"	13
2.2. Koncessionsavtalet mellan Liberia och LAMCO och den gemensamma ägarformen	14
2.2.1. Jerker Carlsson: "Gränges and the Undermining of Liberia: A critique of a Joint Venture Arrangement"	14
2.2.2. Richard Powell: "LAMCO: A CASE STUDY OF A CONCESSION CONTRACT"	15
3.1. Sammanfattning av tidigare forskning och uppsatsens bidrag	16
3. Teori och metod.....	18
3.1. Teori	18
3.2. Metod	19
4. Analys - ett svenskt folkhem i Afrika?.....	21
4.1. LAMCO:s sociala projekt	21
4.1.1. Sjukvård	21
4.1.2. Infrastruktur.....	22
4.1.3. Boende.....	24
4.1.5. Utbildning	24
4.2. Analytisk slutsats	26
5. Resultat och diskussion	28
5.1. Resultat.....	28
5.2. Diskussion	28
6. Sammanfattning	31
7. Referenser	32
7.1. Tryckta källor:	32
7.2. Otryckta källor:	33

7.3. Figurförteckning.....	34
8. Bilagor	35

1. Inledning

Liberian American-Swedish Minerals Company, hädanefter LAMCO, var Sveriges största kommersiella investering i Afrika, under kalla kriget.¹ LAMCO bedrev järnmalmsbrytning i de liberianska Nimbabergen, mellan år 1963–1989, men startade sin gruvprospektering på mitten av 1950-talet.² (se även).³ Denna svenska investering dominerades av infrastruktur, som bestod av 40 procent av det totala kapitalet som LAMCO projektet åtnjöt.⁴ Liberia som stat innehade, enligt Richard Powell, inte den infrastruktur som en gruva krävde.⁵ LAMCO projektet blev därav större än en gruva i Västafrika. Stora delar av investeringar gick även till sociala projekt, såsom skolor, bostäder, yrkesutbildningar och sjukvård.⁶ Denna kombination av gruvdrift och ”socialt ansvar” användes flitigt som ett motargument mot neokoloniala stämplat och

¹ K., Bruno, The Government's Business? Swedish foreign policy and commercial mineral interests in Liberia, 1955–1980. *Scandinavian Journal of History*. Vol. 43: No. 5 (2018): s. 624. https://content.ebscohost.com/cds/retrieve?content=AQICAHjPtM4BHU3ZchRwgZymadcgk49r9CVlbU7V5F6lgH7WwFAL-IMvXF_6NN2E8XZ5xUsAAAA5DCB4QYJKoZlhvcNAQcGoIHTMIHQAgEAMIHKBgkqhkiG9w0BBwEwHgYJYIZIAWUDBAEuMBEEDK0RODcIGK-HAkVB0QIBEICBnDhc25NaqcDbOsOtExDfrozPxWrPJHQMF3AYWXdSjtUcfHdU9C7tNs9kAU NG9sarpIMZXf622Q6gukG2FK3tj738ujmIRgxcyakAQIK4LdxDyuLAozynOUeGJS_DXXVJMjkiOb4KI81yEGsCt3EjhXW9qu3B7qbpOODH1usGuJkVt_WNrV542B2zS4cPi2hOAOitcFY3JKDoTK5Iw== (Åtkomst: 21/11–2025)

² Ibid. s. 624

³ Koncessionsområdet för gruvdriften kontrollerades av LAMCO Joint Venture, som ägdes till 75 procent av LAMCO, LAMCO ägdes i sin tur till 50 procent av Liberian Iron Ore Limited, som i sin tur ägdes till 75 procent av svenska LAMCO syndikatet. År 1976 bestod de svenska ägarna i det svenska LAMCO syndikatet av: Gränges (före detta Grängesbergsbolaget), Atlas Copco, Euroc (köpt av Heidelberg Cement), Sentab (uppköpt av nuvarande Skanska) och Annetorp. Själva gruvdriften i Nimbabergen, genomfördes av LAMCO Joint Venture operating company, som ägdes till 100 procent av Gränges, men hade ett avtal med LAMCO Joint Venture att genomföra gruvbrytningen.

⁴ R., Powell. LAMCO: A CASE STUDY OF A CONCESSION CONTRACT. I: *Cambridge University Press (Proceedings of the American Society of International Law at Its Annual Meeting (1921–1969))*: *American Society of International Law*. Washington DC, USA (27–29 april 1967), s. 91 https://www-jstor-org.ludwig.lub.lu.se/stable/pdf/25657718.pdf?refreqid=fastly-default%3Ac85bd44f322127669da6a9638e00227c&ab_segments=&initiator=&acceptTC=1 (Åtkomst 10/12–2025)

⁵ Ibid. s. 92.

⁶ Liberian Iron Ore Limited, *Annual Report*. (1976) s. 12.

kolonial kritik.⁷ Eva Ersson Åbom beskrev, i tidningen företagshistoria, även LAMCO:s investering som ett svenskt folkhem i Afrika.⁸ Liberia som land, blev självständigt på tidigt 1800-tal och grundades av frigivna slavar från USA. Landets huvudstad är Monrovia och LAMCO-projektet centrerades i Buchanan och Yekepa.⁹

1.1. Problemformulering, syfte och frågeställningar

1.1.1. Problemformuleringar och Syfte

Denna uppsats ämnar till att genomföra en diskursanalys utav LAMCO:s egna publikationer och uttalanden. Syftet med uppsatsen, är att med hjälp av årsrapporter, citat och LAMCO:s företagstidning, tolka hur företaget ville framställas. Uppsatsen kommer även behandla representationen mellan liberianer och svenskar i företagens publikationer. Fokuset för analysen kommer ligga vid företags sociala projekt och satsningar, utifrån ett neokolonialt perspektiv.

1.1.2. Frågeställningar

Hur kan LAMCO:s egna publikationer visa företags narrativ och sättet som de strävade till att framställas utåt?

Hur är representationen i LAMCO:s egna publikationer, mellan liberianer och svenskar?

1.2. Material och avgränsningar

Denna uppsats studerar LAMCO:s egna publikationer, någonting som blir en naturlig avgränsning i projektet. Primärkällorna är 3 årsrapporter och Lamco News, som redovisas i mer detalj nedan samt flertal sekundärkällor.

⁷ K., Bruno, The technopolitics of Swedish iron mining in Cold War Liberia, 1950–1990. *The Extractive Industries and Society*. Vol. 7: Utg. 1 (2020): s. 44 <https://kth.diva-portal.org/smash/get/diva2:1340243/FULLTEXT01.pdf> (Åtkomst 27/11–2025)

⁸ E., Ersson, Åbom, Ett folkhem i Liberia. *Företagshistoria*. (04/10–2018) https://www.naringslivshistoria.se/wp-content/uploads/2022/03/fh_no3_2018.pdf (29/12–2025)

⁹ Ibid.

1.2.1. Material

Primärmaterialet för denna uppsats är tre årsrapporter från Liberian Iron Ore Limited och företagstidningen Lamco News. Årsrapporterna sträcker sig från 1976–1989 (året som LAMCO avslutade sin verksamhet), en stor del av detta material behandlar ekonomiska frågor som inte analyseras i denna uppsats. Fokuset ligger på de sociala projekten som presenteras i årsrapporterna från 1976 och 1977. Detta material är relevant eftersom LAMCO själva beskriver sina insatser för lokalbefolkningen, sina arbetare och företagets roll i den sociala utvecklingen. Tidningen LAMCO News beskriver dessa sociala projekt i ännu större utsträckning, och har en stark koppling till LAMCO, eftersom LAMCO Joint Venture (dotterbolag till LAMCO) publicerade tidningen.

Årsrapporterna från 1976 och 1977 behandlar flertal sociala projekt under titlarna: Training Program and Scholarships, Educational Program, Housing and Medical Care/Housing and Community Development och Partnership for Productivity. Årsrapporterna kommer från Liberian Iron Ore Limited, som var ett samriskföretag och delägare i LAMCO.¹⁰ Samriskföretaget ägde 50 procent av LAMCO och ägdes till 75 procent av svenska LAMCO syndikatet.¹¹ Deras årsrapporter är del av primärmaterialet och används för att genomföra uppsatsens diskursanalys. Urvalet av årsrapporterna från 1976, 1977 och 1989, har gjorts utifrån tillgång. Det vill säga att dessa årsrapporter från Liberian Iron Ore Limited, är de enda offentligt inskannade årsrapporter som uppsatsen identifierat.

LAMCO News var en månatligen publikation från LAMCO Joint Venture som genomförde intervjuer och artiklar om gruvprojektet i Nimbabergen.¹² Deras tidningar innehåller inter alia porträtt av President Tubman (dåvarande president i Liberia) och intervjuer med svenska företagsledare.¹³ Lamco News redaktör var James L. Marshall

¹⁰ Liberian Iron Ore Limited, *Annual Report*. (1976) sammanfattning, andra onummerade sidan.

¹¹ Ibid. Sammanfattning, andra onummerade sidan.

¹² J. L., Marshall (Red.) No. 3. *Lamco News*. Mars 1969. https://www.thejll.com/yekepa/LAMCONEWS/LN_March69/LN_1969_No3.pdf (Åtkomst 27/11–2025)

¹³ J. L., Marshall (Red.) No 5. *Lamco News*. Maj 1968. https://www.thejll.com/yekepa/LAMCONEWS/LN_May_1968/ln685a.jpg (Åtkomst 27/11–2025)

och tidningen är en del av uppsatsens primärmaterial.¹⁴ Till skillnad från årsrapporterna finns det ett större urval av artiklar, detta innebär att uppsatsen kan använda sig av ett större historiskt spann. Det vill säga att material från 60-, 70- och 80-talet kan analyseras.

Sekundärmaterial som används är framförallt den presenterade tidigare forskningen. Detta inkluderar Karl Brunos två vetenskapliga artiklar om LAMCO: "The Governments Business? Swedish foreign policy and commercial interests in Liberia, 1955–1980" och "The technopolitics of Swedish iron mining in Cold War Liberia, 1950–1990". Jerker Carlssons vetenskapliga artikel "Gränges and the Undermining of Liberia: A critique of a Joint Venture Arrangement" har också bidragit till uppsatsen, samt Richard Powells konferansbidrag: "LAMCO: A CASE STUDY OF A CONCESSION CONTRACT".

Annat material som presenterats i uppsatsen, har bland annat centrerat kring att motivera val av teori och metod. För teorin har Marianne Storgaard, Janne Tienari, Rebecca Piekari och Snejina Michailova vetenskapliga artikel: "Holding On While Letting Go: Neocolonialism as Organizational Identity Work in a Multinational Corporation" använts, för att motivera neokolonialism som teoretiskt utgångsläge. För motivering av diskursanalys som metodval har Aurelie Leclercq-Vandelannoites vetenskapliga artikel: "Organizations as Discursive Constructions: A Foucauldian Approach" och S., Raffnsøe, A., Mennicken, P., Millers vetenskapliga artikel: "The Foucault Effect in Organization Studies" använts

Utöver detta har Eva Ersson Åboms artikel: "Ett folkhem i Liberia" använts, för information om LAMCO:s strejk på 60-talet och den neokoloniala debatten, understött med Karl Brunos vetenskapliga artiklar om LAMCO.

Sammanfattningsvis använder uppsatsen ett brett utbud av primär- och sekundärmaterial.

¹⁴ J. L., Marshall (Red.) No. 3. *Lamco News*. Mars 1969. https://www.thejll.com/yekepa/LAMCONEWS/LN_March69/LN_1969_No3.pdf (Åtkomst 27/11-2025)

1.2.2. Avgränsningar

Denna uppsats avgränsas genom att endast besvara frågeställningarna, genom studerandet av ett antal utvalda publikationer. Inom detta ingår tre årsrapporter, från 1976, 1977 och 1989, samt ett fåtal utvalda exemplar utav LAMCO News. Uppsatsen studerar två specifika frågeställningar:

Hur kan LAMCO:s egna publikationer visa på företagets narrativ och sättet som de strävade till att framställas utåt?

Hur är representationen i LAMCO:s egna publikationer, mellan liberianer och svenskar?

Uppsatsen kommer också avgränsas genom analyserandet av LAMCO:s egen diskurs, någonting som kommer producera en obalanserad bild. Detta är dock målet, eftersom uppsatsens syfte är att besvara ovanstående frågeställningar utifrån företagets egna publikationer. Denna öppnar också för framtida efterforskning på området.

1.3. Forskningsetiska bedömningar

De forskningsetiska bedömningarna för denna uppsats anses god. De forskningsetiska bedömningarna är gjorda utifrån Eddy Nehls bok ”Nybörjarens guide till vetenskapligt tänkande”. Nedan presenteras de fyra olika kraven som en akademisk text behöver förhålla sig till och hur denna uppsats behandlar dem.

Informationskravet: Ingen person har blivit intervjuad av uppsatsförfattaren, utan de intervjuer från LAMCO News, eller andra källor, är offentligt publicerade. Detta innebär att uppsatsen utgår från att dessa personer samtyckt till intervjuerna och därav inte måste informeras av detta arbete.

Samtyckeskravet: De källor som legat till grund för uppsatsen är offentligt publicerade, företagspublikation och årsrapporter. Detta innebär att uppsatsen utgår från att personerna som kan förekomma i detta material har samtyckt. Det finns dock en risk att personerna i LAMCO News inte samtyckt, eftersom journalister arbetar utifrån andra etiska principer.¹⁵

¹⁵ E., Nehls. *Nybörjarens guide till vetenskapligt tänkande*. Uppl. 1:2. (Lund: Studentlitteratur, 2021), s. 117.

Konfidentialitetskravet: De personuppgifter som uppsatsen behandlar är offentligt publicerade uppgifter i LAMCO News och Liberian Iron Ore Limited. Namn och detaljer om svenska företagsledare, liberianska politiker och framträdande personer i projektet kommer nämnas vid namn. Uppgifter som hämtas från LAMCO News, där personerna inte tillhör denna kategori, kommer snarare beskrivas utifrån specifika relevanta situationer som kan användas i analysen. Det vill säga att människors namn och personliga detaljer kan utelämnas i relativt stor utsträckning, samtidigt som informationen kan hänvisas till tidningen. Detta skapar god balans mellan konfidentialitet och tydlig referenshantering.

Nyttjandekravet: All information som hämtas från de offentliga publikationerna, används i forskningssyfte.

2. Litteraturöversikt och tidigare forskning

Den tidigare forskningen om LAMCO:s gruvprospektering och järnmalmsbrytning i Liberia, fokuserar inter alia på svenska statens involvering i projektet.¹⁶ Ett annat fokus i den tidigare forskningen är relationen mellan LAMCO och den liberianska staten i ägarformen, samt koncessionsavtalet för järnmalmsbrytning.¹⁷

2.1. Svensk utrikespolitik i samband med LAMCO:s järnmalmsbrytning

2.1.1. Karl Bruno: "The Governments Business? Swedish foreign policy and commercial interests in Liberia, 1955–1980"

Karl Brunos vetenskapliga artikel "The Governments Business? Swedish foreign policy and commercial interests in Liberia, 1955–1980" från 2018, behandlar svensk utrikespolitik och intressen i Liberia, i samband med LAMCO:s gruvprospektering och järnmalmsbrytning.¹⁸ Bruno kommer bland annat fram till att LAMCO projektet spelade en central roll i svensk utrikespolitik fram till mitten av 1960-talet.¹⁹ Rollen som projektet spelade i svensk utrikespolitik, var framförallt att framhålla länken mellan gruvnäring och utveckling.²⁰ Detta omfamnades av Förenta Nationernas proklamering av utvecklingsårtiondet, år 1961.²¹ Bruno menar vidare att utrikesdepartementet använde LAMCO som ett sätt att stärka Sveriges association

¹⁶ K., Bruno, The Government's Business? Swedish foreign policy and commercial mineral intrests in Liberia, 1955–1980. (2018) s. 624

¹⁷ J., Carlsson. Gränges and the Undermining of Liberia: A Critique of a Joint Venture Arrangement. *Review of African Political Economy*. No. 23 (1982): s. 72. https://www-jstor-org.ludwig.lub.lu.se/stable/pdf/3998079.pdf?refreqid=fastly-default%3A142888b996f31d8a2828bcb2fbfea0b&ab_segments=&initiator=&acceptTC=1 (Åtkomst 9/12–2025)

¹⁸ K., Bruno, The Government's Business? Swedish foreign policy and commercial mineral intrests in Liberia, 1955–1980. (2018) s. 624

¹⁹ Ibid. s. 638

²⁰ Ibid. s. 638

²¹ Ibid. s. 638

med internationell utveckling och solidaritet.²² De kontrasterade projektet mot, exempelvis en fransk urangruva i Gabon, med att LAMCO saknade ett kolonialt arv och politiska kopplingar.²³

2.1.2. Karl Bruno: “The technopolitics of Swedish iron mining in Cold War Liberia, 1950–1990”

Karl Brunos vetenskapliga artikel “The technopolitics of Swedish iron mining in Cold War Liberia, 1950–1990” från 2020, studerar hur aktörer från ett icke kolonialt land fick tillgång till mineraler i Liberia och hur LAMCO stöttade den liberianska presidenten och staten.²⁴ Bruno kommer bland annat fram till att det svenska intresset i Liberia till stor del grundades i USA:s egna inflytande i landet.²⁵ Svenska aktörer såg järnmalmsbrytningen i Liberia som möjlig, till följd av det amerikanska inflytandet och intresset.²⁶ Det vill säga att ett litet icke kolonialt land, som Sverige, innehar inte möjligheten att göra en kommersiell investering, såvida ett stort land som USA inte var intresserat.²⁷ LAMCO projektet mottog även indirekt finansiering från den amerikanska staten, genom deras offentligägda Export-Import Bank (EXIM Bank) som delfinansierade gruvprojektet.²⁸ LAMCO mottog även indirekt finansiering från Västtyska staten, genom deras offentligägda KFW eller Kreditanstalt für Wiederaufbau, som i sin tur finansierades av den amerikanska marshallplanen.²⁹ Att det svenskleda LAMCO- projektet var i linje med amerikanska mineralintressen, hjälpte projektet med finansiering.³⁰

²² K., Bruno, The Government’s Business? Swedish foreign policy and commercial mineral intrests in Liberia, 1955–1980. (2018) s. 639.

²³ Ibid. s. 639.

²⁴ K., Bruno, The technopolitics of Swedish iron mining in Cold War Liberia, 1950–1990. (2020) s. 39

²⁵ Ibid. s. 48.

²⁶ Ibid. s. 48.

²⁷ Ibid. s. 48.

²⁸ Ibid. s. 42.

²⁹ Ibid. s. 42.

³⁰ Ibid. s. 42.

2.2. Koncessionsavtalet mellan Liberia och LAMCO och den gemensamma ägarformen

2.2.1. Jerker Carlsson: "Gränges and the Undermining of Liberia: A critique of a Joint Venture Arrangement"

Jerker Carlssons vetenskapliga artikel, "Gränges and the Undermining of Liberia: A critique of a Joint Venture Arrangement", från 1982, studerar hur LAMCO:s ägarstruktur missgynnat Liberia.³¹ Carlsson beskriver hur Liberia, trots sin och Liberian Iron Ore Limiteds 50-50 ägande av LAMCO, endast erhöll 25 procent av avkastningen från LAMCO.³² Liberia missgynnades även i LAMCO:s styrelse, där landet endast erhöll 5 av 11 styrelseplatser, trots deras 50 procentiga ägarandel.³³ Carlsson kommer slutligen fram till att Liberia som land, innehar (1982) en typisk socio ekonomisk struktur, där en styrande elit vill bibehålla en neokolonial ekonomi.³⁴ För att bibehålla denna struktur stödjer och ingår den styrande eliten i olika "joint venture", såsom den med Gränges, för att fortsätta att exploatera Liberias resurser.³⁵ Denna elit berättar Bruno vidare om i sin vetenskapliga artikel, "The technopolitics of Swedish iron mining in Cold War Liberia, 1950–1990". Liberias moderna historia började med att frivolva slavar "återvända" i en kampanj till Liberia under tidigt 1800-tal. Dessa blev Americo-Liberianer, en liten minoritet som styrde landet fram tills 1944 när president William V. S. Tubman tog över.³⁶ President Tubman såg LAMCO som en möjlighet att unifiera landet mer, samtidigt som Americo-Liberianerna fick bibehålla sin makt.³⁷

³¹ J., Carlsson. Gränges and the Undermining of Liberia: A Critique of a Joint Venture Arrangement. *Review of African Political Economy*. (1982) s. 72 (Åtkomst 9/12-2025)

³² Ibid. s. 72

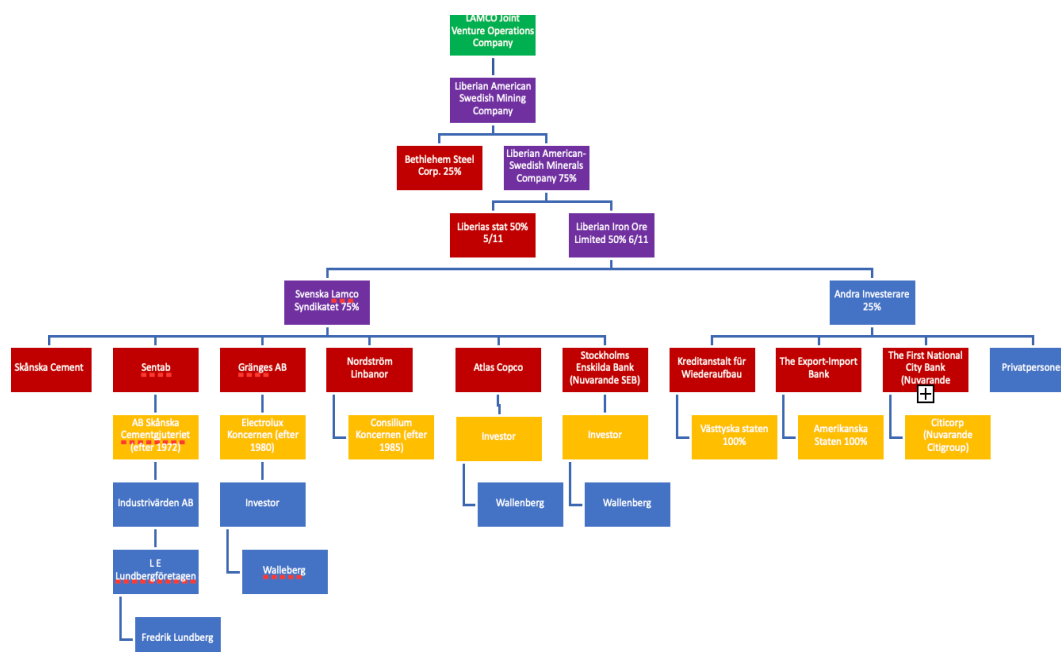
³³ K., Bruno, The technopolitics of Swedish iron mining in Cold War Liberia, 1950–1990. (2020): s. 42.

³⁴ J., Carlsson. Gränges and the Undermining of Liberia: A Critique of a Joint Venture Arrangement. *Review of African Political Economy*. (1982) s. 84 (Åtkomst 9/12-2025)

³⁵ Ibid. s. 84)

³⁶ K., Bruno, The technopolitics of Swedish iron mining in Cold War Liberia, 1950–1990. (2020): s. 42.

³⁷ Ibid. s. 42.

Figur 1: Ägarstruktur i LAMCO

Källa: Egen framställning baserad på källor citerade i texten ovan

2.2.2. Richard Powell: “LAMCO: A CASE STUDY OF A CONCESSION CONTRACT”

Richard Powells inslag i konferansen the American Society of International Law (1967), “LAMCO: A CASE STUDY OF A CONCESSION CONTRACT”, behandlar koncessionsavtalet mellan Liberia, LAMCO och Bethlehem Steel Corporation.³⁸ Powell berättar främst om det gällande avtalet från år 1960, men ger också en bild över Liberia. Han behandlar inter alia, den Americo-Liberianska eliten som står för 5 procent av landets befolkning, dess natur och politiska läge.³⁹ Powell menar att Liberia, till skillnad från dess grannländer, inte fått dra nytta av

³⁸ R., Powell. LAMCO: A CASE STUDY OF A CONCESSION CONTRACT. I: *Cambridge University Press (Proceedings of the American Society of International Law at Its Annual Meeting (1921–1969))*: *American Society of International Law*. Washington DC, USA (27–29 april 1967), s. 89 https://www-jstor-org.ludwig.lub.lu.se/stable/pdf/25657718.pdf?refreqid=fastly-default%3Ac85bd44f322127669da6a9638e00227c&ab_segments=&initiator=&acceptTC=1 (Åtkomst 10/12–2025)

³⁹ Ibid. s. 90

kolonialismen, på grund av dess tidiga självständighet.⁴⁰ Han säger också att President Tubmans ”open door” politik lyckats locka till stora utländska investerare, i LAMCO-projektet, och investeringar i gummiproduktion.⁴¹ Powell menar också att LAMCO hade varit omöjligt utan utländska staters investeringar, såsom KFW och the EXIM bank.⁴² Den största anledningen för detta ska vara underutvecklade infrastruktur, som Powell tidigare kopplar till dess tidiga självständighet.⁴³ Powell beskriver bland annat hur 40 procent av investeringarna i LAMCO behövde gå till infrastruktur.⁴⁴ Powell beskriver också brister i koncessionsavtalet, exempelvis bristen på utpekat ansvar för delar av denna nya infrastruktur, det vill säga hamnen som byggdes i Buchanan för att exportera järnmalmen.⁴⁵ Powell menar slutligen att LAMCO och relationen till den liberianska staten är mer än en gruva, det är den mänskliga aspirationen till ekonomisk utveckling i ett underutvecklat land.⁴⁶

3.1. Sammanfattning av tidigare forskning och uppsatsens bidrag

Sammanfattningsvis har den tidigare forskningen om LAMCO bidragit till en grundlig analys av företaget ägarform, svenska statens involvering, relationen till Liberia och koncessionsavtalet mellan Liberia och LAMCO. Denna uppsats bidrar med ett nytt perspektiv utifrån den tidigare forskningen. LAMCO:s egna publikationer, har använts i den tidigare forskningen för att visa företagets ägarstruktur och nyckeltalen för gruvans produktion. Det som denna uppsats bidrar med är en analys av LAMCO:s egna publikationer för att besvara:

⁴⁰ R., Powell. LAMCO: A CASE STUDY OF A CONCESSION CONTRACT. (27–29 april 1967), s. 90

⁴¹ Ibid. s. 90

⁴² Ibid. s. 92.

⁴³ Ibid. s. 91.

⁴⁴ Ibid. s. 91.

⁴⁵ Ibid. s. 93.

⁴⁶ Ibid. s. 95.

Hur kan LAMCO:s egna publikationer visa företagets narrativ och sättet som de strävade till att framställas utåt?

Hur är representationen i LAMCO:s egna publikationer, mellan liberianer och svenskar?

Detta är ett område som inte analyserats tidigare och kommer därav bidra med ny forskning om LAMCO. Bruno, Carlsson och Powell har snarare lagt fokus på den politiska aspekten, utifrån svenska staten och Liberia, samt ägarstrukturen och koncessionsavtalet. Dessa vetenskapliga artiklar ger dock en bra grund, för att genomföra denna diskursanalys.

3. Teori och metod

3.1. Teori

Denna uppsats använder sig utav neokolonial teori. Den neokoloniala teorin kommer användas som ett verktyg för att blottlägga strukturer i LAMCO:s material. Metoden att använda neokolonial teori för att studera organisationer och företag har gjorts förr. Marianne Storgaard, Janne Tienari, Rebecca Piekkari och Snejina Michailova studerar, i ”Holding On While Letting Go: Neocolonialism as Organizational Identity Work in a Multinational Corporation”, neokolonialism i multinationella företag.⁴⁷ Storgaard et al kommer fram till att en västerländsk ledning koloniserar och formar det underordnade dotterbolaget.⁴⁸ Det vill säga att neokoloniala teorier är relevanta för att analysera företag, som har ett västerländskt styre, såsom LAMCO.

Den neokoloniala teorin i denna uppsats, används inte för att tolka gruvan i sig utan företaget och dess narrativ. Detta blottlägger vilka neokoloniala strukturer och teman som LAMCO:s publikationer innehar. En svaghet med neokolonial teori är att fokuset på liberianerna i LAMCO projektet utestår och att det västerländska får dominera. Den främsta anledningen till detta är att uppsatsen endast analyseras företagets egna publikationer, någonting som reproducerar västerländska perspektiv. LAMCO har dock tidigare diskuterats i neokoloniala sammanhang och det kan därav ses som ett relevant perspektiv. Inter alia har Kwame Nkrumah diskuterat LAMCO i hans bok ”Neo-colonialism, the Last Stage of Imperialism”.⁴⁹ Detta behandlas även i Karl Brunos båda vetenskapliga artiklar om LAMCO. Det blir därav ytterst relevant att använda detta perspektiv trots att liberianska aktörer kommer framställas utifrån en västerländsk synvinkel.

⁴⁷ M., Storgaard, J., Tienari, R., Piekkari, S., Michailova. *Holding On While Letting Go: Neocolonialism as Organizational Identity Work in a Multinational Corporation*. *Organizational studies*. Vol. 4: No. 11 (2020): s. 1469. <https://journals-sagepub-com.ludwig.lub.lu.se/doi/pdf/10.1177/0170840620902977>

⁴⁸ Ibid. s. 1469

⁴⁹ K., Bruno, The Government's Business? Swedish foreign policy and commercial mineral intrests in Liberia, 1955–1980. (2018) s. 633.

En styrka med ett neokolonialt teoretiskt perspektiv, är att det passar väl med metoden, diskursanalys. Att analysera LAMCO:s publikationer, för att sedan presentera vilka mönster och konstruktioner som företaget ville skapa, fungerar väl med dessa arbetsmetoder. Eftersom LAMCO redan diskuterats i neokoloniala sammanhang, finns det också belägg på att det är ett relevant perspektiv. Teorin kommer framförallt användas för att identifiera återkommande diskurser som LAMCO skapar. Här inkluderas beroenderelationer och tanken att en utländsk aktör är nödvändig för regional utveckling. Fokuset ligger alltså på att se hur företaget egna publikationer bidrog till en normalisering av dessa diskurser, utifrån frågeställningarna. Det vill säga att den neokoloniala teorin möjliggör för en diskursanalys där utveckling kopplas till utländsk involvering. Samt ett perspektiv som blottlägger en diskurs som utmålar liberianer som mottagare, snarare än jämbördiga deltagare i sin regionala utveckling.

3.2. Metod

Denna uppsats använder sig utav diskursanalys som metod. Diskursanalysen inspireras av Michel Foucault, eftersom att hans tankegods inspirerat flertal organisationsstudier.⁵⁰ Raffnsøe, Mennicken och Miller (2019), menar att Foucaults diskursanalys har legat till grund för en stor del av organisationsstudier.⁵¹ Detta stärks utav Aurelie Leclercq-Vandelannoites (2011), som i sin vetenskapliga artikel ”Organizations as Discursive Constructions: A Foucauldian Approach”, studerar att företag inte enbart existerar som materiella strukturer utan att de skapas och byggs utifrån deras egna kommunikationer.⁵²

Uppsatsens arbetsmetod har gått ut på att djupläsa årsrapporterna, från Liberian Iron Ore Limited och artiklar från Lamco News i flera omgångar. I den första djupläsningen har fokus legat på att identifiera återkommande teman och sociala projekt som kan lyftas i analysen. För att sedan analysera LAMCO:s retorik, deras narrativ och

⁵⁰ S., Raffnsøe, A., Mennicken, P., Miller. The Foucault Effect in Organization Studies. *Organization Studies*. Vol. 40: No. 2 (2019): s. 156. <https://journals-sagepub-com.ludwig.lub.lu.se/doi/pdf/10.1177/0170840617745110> (Åtkomst 10/12–2025)

⁵¹ Ibid. s. 156

⁵² A., Leclercq-Vandelannoite. Organizations as Discursive Constructions: A Foucauldian Approach. *Organization Studies*. Vol. 32: No. 9 (2011): s. 1247. <https://journals-sagepub-com.ludwig.lub.lu.se/doi/pdf/10.1177/0170840611411395> (Åtkomst 10/12–2025)

beskrivningar av deras sociala projekt och liberianerna. Detta möjliggjorde besvarandet av hur LAMCO strävade att framstå utåt, och hur representationen såg ut mellan liberianer och svenskar i materialet. Här har även fokus lagts vid att identifiera hur social utveckling och välvilja har kopplats till specifika grupper. Analysens fokus har legat vid att identifiera de diskurser som LAMCO skapade och vilka representationer som de ville producera om sig själva. Slutligen har detta tolkats utifrån neokolonial teori.

Den största risken med diskursanalys är att intentionerna bakom det undersökta materialet, inte blir grundligt besvarat. Detta byggs bland annat på att metoden bakom diskursanalys kan leda till subjektiva svar. Personer med olika kännedom och synvinkel kan därigenom producera olika svar på samma fråga, utifrån ens subjektiva tolkning av primärmaterialet.⁵³ Diskursanalysen stärks dock av teorin, eftersom både neokolonial teori och diskursanalys lämpar sig för att blottlägga strukturer och makt.⁵⁴ Det analyserade materialet består också av företagspublikationer, vilket innebär att uppsatsen inte kommer presentera en rättfärdig bild över LAMCO. Det är inte heller målet, eftersom uppsatsen ämnar till att analysera LAMCO:s egenproducerade diskurs. Och sedan visa vilket narrativ företaget ämnade att sprida, till skillnad från LAMCO:s faktiska intentioner i Liberia. Denna metod möjliggör för att visa vilka människor som sattes i fokus, samt de som exkluderades. Här ligger fokus på återkommande formuleringar och teman, för att se vilka maktrelationer och neokoloniala mönster som döljs i LAMCO:s publikationer.

⁵³ Boréus, K. och Bergström, G., *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Uppl. 4, (Studentlitteratur, 2018) s. 257

⁵⁴ Ibid. s. 255.

4. Analys - ett svenskt folkhem i Afrika?

4.1. LAMCO:s sociala projekt

LAMCO-projektet präglades, som tidigare diskuterat, av sina sociala projekt.⁵⁵ Dessa sociala projekt sträckte sig från sjukvård, infrastruktur, boende och utbildning. Projekten behandlas i LAMCO:s egna publikationer och nedan analyseras de för att se vilken funktion de fyllde i företagets narrativ. Den följande analysen redovisar hur dessa sociala projekt var centrala i LAMCO:s diskurs. Nedan presenteras dessa projekt och analyseras utifrån primärmaterialet.

4.1.1. Sjukvård

LAMCO Joint Venture Company drev två sjukhus i Liberia, ett i Buchanan och ett i Nimba.⁵⁶ Liberian Iron Ore Limited, lägger stort fokus i sin årsrapport från 1976, att framhålla sjukhusens värde för liberianer.⁵⁷ De redogör bland annat att de flesta patienterna inte hade någon koppling till företaget och hur värdefulla sjukhusen varit för samhället.⁵⁸ Här lägger LAMCO fokus på den samhällsnytta deras investeringar har. För att bemanna deras sjukvårdsenheter gav LAMCO ut stipendium till unga liberianer, med jobbgaranti på något av deras sjukhus.⁵⁹

När LAMCO beskriver sjukhusen som värdefulla för liberianer, positionerar de sig själva som en välvillig aktör. Detta språkbruk bidrar till en diskurs där liberianer framställs som mottagare av hjälp, snarare än jämbördiga med LAMCO:s styre.

⁵⁵ R., Powell. LAMCO: A CASE STUDY OF A CONCESSION CONTRACT. (27–29 april 1967), s. 91.

⁵⁶ Liberian Iron Ore Limited, *Annual Report*. (Stellan Stål Tryck, 1976) <https://digital.library.mcgill.ca/images/hrcorporeports/pdfs/6/632853.pdf> (Åtkomst 21/11–2025) s. 12.

⁵⁷ Ibid. s. 12.

⁵⁸ Ibid. s. 12.

⁵⁹ J. L., Marshall (Red.) *Lamco News*. November 1966. J. L., Marshall (Red.) *Lamco News*. November 1966. https://www.thejll.com/yekepa/LAMCONEWS/LNNov66/lnnov66_page_10.jpg (Åtkomst 1/5–2026)

4.1.2. Infrastruktur

LAMCO byggde och drev stora infrastrukturprojekt i Liberia. LAMCO News beskrev i deras utgåvor från november och december 1966, hur företagets färja kopplade samman Monrovia och Buchanan.⁶⁰ Denna färja drevs i 6 år av LAMCO, tills en bro byggdes för att länka samman städerna.⁶¹ Projektet att bedriva en färja sågs som nödvändigt för att kunna transportera utrustning till LAMCO:s hamn i Buchanan, från Monrovia. Detta behövdes för att därigenom kunna exportera järnmalmen utomlands.⁶² LAMCO News lägger också stort fokus på färjans bidrag till Buchanan och Grand Bassa Countys utveckling. Företagstidningen konstruerar därigenom en diskurs där LAMCO:s närvaro är en förutsättning för regional utveckling.

”Its contribution to the development of Grand Bassa County has been vital, as it served a need which otherwise would have been impossible to surmount immediately”⁶³

LAMCO News och därigenom LAMCO startade färjan för deras egna intressen, men lyfte också fram tjänsten som detta projekt gav till liberianer. Färjan var gratis, men LAMCO hade troligtvis aldrig startat den, om det inte gynnade företaget.⁶⁴ Att fokusera på hur LAMCO:s satsningar gynnade andra och att inte diskutera deras egna vinningar är ett genomgående tema i LAMCO News. Att beskriva färjan som vital spär också på bilden att Liberia är beroende av LAMCO och cementerar en beroenderelation.

Den största infrastruktursatsningen som LAMCO gjorde i Liberia, var den 265 kilometer långa järnvägen, mellan gruvan i Nimbabergen och hamnen i Buchanan.⁶⁵

⁶⁰ J. L., Marshall (Red.) *Lamco News*. November 1966. https://www.thejll.com/yekepa/LAMCONEWS/LNNov66/lnnov66_page_10.jpg (Åtkomst 1/5–2026)

⁶¹ Ibid.

⁶² Ibid.

⁶³ Ibid.

⁶⁴ Ibid.

⁶⁵ J. L., Marshall (Red.) *Lamco News*. Oktober/November 1970. https://www.thejll.com/yekepa/LAMCONEWS/LNNov66/lnnov66_page_10.jpg (Åtkomst 1/5–2026)

Denna järnväg framhölls som en av de mest lyckade exempel av LAMCO:s projekt, eftersom både Liberia och Guinea kunde gynnas av den.⁶⁶ Genom att betona samhällsnyttan positionerar sig LAMCO snarare som en utvecklingsaktör än ett utländskt gruvbolag.

”The LAMCO J.V. Operating Company is aiding in the development of industries in Northern Liberia and Eastern Guinea through its policy which provides for the opening of the Company’s railroad for commercial transportation between Nimba and Buchanan.”⁶⁷

Detta är ännu ett av många exempel på hur LAMCO framhöll ekonomisk utveckling, som en stor effekt av LAMCO-projektet. LAMCO fokuserar mest på hur deras policy gynnar andra företag och stater, samt placerar sig som den viktigaste aktören i detta sammanhang. LAMCO redogör för en bild där deras investeringar är den huvudsakliga ekonomiska dragkraften i regionen. Under 70-talet ökar också tonen mot LAMCO, den dåvarande president Tolbert, säger inter alia till President Jimmy Carter att: ”LAMCO exploits the country”.⁶⁸

LAMCO:s diskurs kring infrastruktur, konstruerar en verklighet där företagets roll är svår att ifrågasätta. Detta är traditionella neokoloniala mönster. Där en beroenderelation upprättas. Utan LAMCO läggs järnvägen ner, och de andra företagen förlorar sitt transportmedel. Detta gör att flera delar av Liberias industriella sektor fortsatt beroende av LAMCO. Liknande kopplingar kan göras till LAMCO:s färja, innan bron byggdes. Där även privatpersoner låg i ett beroendeförhållande med företaget. Att tjänsten var gratis försvårar också att ifrågasätta företagets roll. En roll som LAMCO News beskrev i ren välvilja. Detta är ytterligare ett exempel på hur LAMCO:s diskurs porträtterade liberianer som mottagare av hjälp. Detta får läsaren att uppfatta företagets insatser snarare som bidragsliknande än kooperativa.

⁶⁶ J. L., Marshall (Red.) *Lamco News*. Oktober/November 1970. https://www.thejll.com/yekepa/LAMCONEWS/LNDec66/LNDec66_page_four.jpg (Åtkomst 1/5–2026)

⁶⁷ Ibid.

⁶⁸ E., Ersson, Åbom, Ett folkhem i Liberia. *Företagshistoria*. (04/10–2018) https://www.naringslivshistoria.se/wp-content/uploads/2022/03/fh_no3_2018.pdf (29/12–2025)

4.1.3. Boende

LAMCO byggde en stor del av boendet i gruvsamhället Yekepa. Företaget såg stolt på detta och LAMCO News beskrev ett beslut från 1968, att bygga 600 nya hus som en julkapp från bolagets ledning.⁶⁹ 1973 utvidgades LAMCO:s bostadsprojekt:

”Unlike the previous prefabricated buildings, the new workers houses are being built with cement blocks, and constructed by a local Liberian-owned company, the Nimba Realty and Construction Corporation (NRCC).”⁷⁰

Här visar LAMCO på att lokala företag ska gynnas i större utsträckning och verkar lägga större fokus på arbetarnas bekvämlighet. Att anlita en lokalfirma kan kopplas till LAMCO:s ständiga kamp mot neokoloniala anklagelser. Att boendet byggdes av LAMCO skapade även här ett beroende mellan arbetaren som var fullkomligt beroende av LAMCO för både jobb och boende. Arbetarna med barn var även beroende av företaget för deras utbildning, denna aspekt redovisas i mer detalj nedan. Faktumet är dock att till skillnad från en folkvald stat eller region, blev det ett företag som stod för de nödvändiga samhällstjänsterna. Arbetarna förlorar då ett demokratiskt inflytande som de annars hade haft. Å andra sidan bedrev LAMCO verksamheter som den liberianska staten inte hade möjligheten att erbjuda. Detta gjorde situationen mer nyanserad.

4.1.5. Utbildning

LAMCO började att driva deras skolor år 1961 och drev både internationella skolor och grundskolor. Grundskolorna överläts dock till den katolska missionen i Liberia 1967, men fortsatte att stödjas av företaget genom ekonomiska stöd.⁷¹ LAMCO:s årsrapport från 1977, visar att företaget stödde skolorna och andra utbildningsinitiativ,

⁶⁹ J. L., Marshall (Red.) *Lamco News*. December 1968. https://www.thejll.com/yekepa/LAMCONEWS/LNDecember68/LN_december1968_page_14.jpg (Åtkomst 1/5–2026)

⁷⁰ J. L., Marshall (Red.) *Lamco News*. July/August/September 1973. <https://www.thejll.com/yekepa/LAMCONEWS/LNJulAugSep1973/p10.jpg> (Åtkomst 1/5–2026)

⁷¹ J. L., Marshall (Red.) No. 3. *Lamco News*. November 1966. https://www.thejll.com/yekepa/LAMCONEWS/LNDec66/LNDec66_page_four.jpg (Åtkomst 1/5–2026)

med 275 000 dollar årligen.⁷² LAMCO News beskriver en del utmaningar med skolorna i deras artikel från december 1966.

”An attempt by the Company to make the most of existing facilities has resulted in over-crowded classrooms, with the problem far from being solved. As the Company is legally bound to provide schools for the children of its employees, and this has been done since 1961, the question was, what to do about the many other Liberia children in the area who should be exposed to an elementary education but are not”⁷³

Detta citat kan tolkas som att LAMCO News känner ett ansvar för alla barn som bor i deras gruvssamhällen. LAMCO visar ett stort samhällsengagemang och lyfter frågor, som ur deras synvinkel egentligen inte rör företaget. LAMCO är som sagt endast ansvariga för utbildningen av deras anställdas barn. Den bakomliggande anledningen till detta engagemang kan dock kopplas till andra motiv. 60-talets neokoloniala debatt, präglades av en dragkamp mellan afrikanskt samarbete och en öppen dörr till väst.⁷⁴ LAMCO använde kombinationen av socialt ansvar och gruvnäring som ett motargument.⁷⁵ Här inkluderas även investeringar i skolor och andra sociala projekt.

Svenska staten blev också indirekt deltagare i LAMCO:s skolsatsningar, genom Statens Järnvägar, nuvarande SJs, deltagande i en järnvägsutbildning.⁷⁶ Detta stöd från svenska staten sträckte sig även till LAMCO:s yrkeshögskola i Yekepa som erhöll bistånd från SIDA.⁷⁷ Detta skedde samtidigt som SVT:s uppmärksammade dokumentär, ”Svart vecka i Nimba”. Denna dokumentär följde en strejk bland de liberianska arbetarna

⁷² Liberian Iron Ore Limited, *Annual Report*. (Stellan Stål Tryck, 1977) <https://digital.library.mcgill.ca/images/hrcorporeports/pdfs/6/632853.pdf> (Åtkomst 21/11–2025) s. 7.

⁷³ J. L., Marshall (Red.) No. 3. *Lamco News*. November 1966. https://www.thejll.com/yekepa/LAMCONEWS/LNDec66/LNDec66_page_four.jpg (Åtkomst 1/5–2026)

⁷⁴ K., Bruno, The technopolitics of Swedish iron mining in Cold War Liberia, 1950–1990. *The Extractive Industries and Society*. (2020): s. 48.

⁷⁵ Ibid. s. 48.

⁷⁶ Liberian Iron Ore Limited, *Annual Report*. s. 7 (Stellan Stål Tryck, 1977).

⁷⁷ K., Bruno, The Government’s Business? Swedish foreign policy and commercial mineral interests in Liberia, 1955–1980. (2018) s. 632.

som ledde till att den liberianska armén tillkallades.⁷⁸ Denna dokumentär blev en publicitetskatastrof för svenska staten och SIDA, som såg deras biståndsstöd till LAMCO:s yrkeshögskola som ”problematiskt”.⁷⁹ Citatet ovan kan ses i ljuset av det välvilliga sättet LAMCO ville porträttera deras skolor och deras engagemang i att alla Liberianska barn skulle få tillgång till en utbildning.

4.2. Analytisk slutsats

LAMCO:s egna publikationer, kan förstås som en form av förmyndande diskurs. När företaget väljer att ständigt beskriva hur de ger och bidrar till Liberia, samtidigt som de utlämnar sin egen vinning, sätts liberianer i en beroendeställning. Ur LAMCO:s narrativ uppfattas utveckling som kopplat till utländskt kapital, och tränger undan liberianers plats i utvecklingen. Trots att svenskar inte nämns i stor utsträckning, förmedlas underförstått att det är den svenska ledningen som utvecklar regionen. LAMCO News beskriver som sagt byggandet av bostäder som en julkapp till bolagets anställda. Detta skapar en ojämn relation där de liberianska arbetarna ges nödvändiga samhällsfunktioner på bolagets nåd.

Sanningen om LAMCO blir dock mer invecklad, då företags satsningar ändå leder till förbättringar. Dessa sjukhus och skolor byggs ändå av bolaget och görs tillgängliga för både deras anställda och andra liberianer. Det som inte framkommer i LAMCO News och Liberian Iron Ore Limiteds årsrapporter, är dock de verkliga finansiärerna. Dessa inkluderar amerikanska EXIM bank, västtyska KFW och svenska SIDA. Dessa är statliga aktörer som i stor utsträckning är ansvariga för att dessa sociala projekt blev av. En annan aspekt som LAMCO:s publikationer inte hanterar är den verkliga anledningen varför flera av dessa projekt byggs. Det handlar egentligen inte främst om välvilja, utan att dessa samhällsfunktioner saknades. Här ersätter LAMCO Liberia som stat och bygger upp, samt driver viktiga samhällsfunktioner. Dessa funktioner är i sin tur nödvändiga, för att möjliggöra projektet i första början. En nyans att komma ihåg här är att om dessa sociala investeringar uteblivit, hade troligtvis LAMCO aldrig blivit av.

⁷⁸ K., Bruno, The Government's Business? Swedish foreign policy and commercial mineral interests in Liberia, 1955–1980. (2018) s. 635.

⁷⁹ Ibid. s. 635.

Trots LAMCO:s kontroversiella historia bidrog företaget med ekonomisk utveckling och jobb i Liberia. Företagets investeringar levde också kvar en hel del och bidrog till Liberias utveckling och näringsliv efter sin avveckling. När LAMCO:s verksamhet avslutades 1989, följdes det dock av den mörkaste tiden i Liberias historia. Ett av de blodigaste inbördeskrigen i världshistorien, ledde till att flera delar av det som LAMCO byggde upp försvann och att otaliga liv togs.⁸⁰ Det som levt kvar än idag är dock hamnar, byggnader, sjukhus och en järnväg. LAMCO har diskuterats en stor del efter dess avveckling, och troligtvis främst för det faktum, att det var Sveriges största kommersiella investering i Afrika, under kalla kriget.⁸¹

⁸⁰ E., Ersson, Åbom, Ett folkhem i Liberia. *Företagshistoria*. (04/10–2018) https://www.naringslivshistoria.se/wp-content/uploads/2022/03/fh_no3_2018.pdf (29/12–2025)

⁸¹ K., Bruno, The Government's Business? Swedish foreign policy and commercial mineral interests in Liberia, 1955–1980. (2018) s. 624

5. Resultat och diskussion

5.1. Resultat

Analysen av LAMCO:s publikationer har redovisat att företaget i stor utsträckning använt sina sociala projekt som ett argument för gruvbrytningen. Företaget har upprepande använt dessa projekt för att visa på hur deras insatser sträcker sig bortom deras egen gruvverksamhet. LAMCO News pekar bland annat på hur företagets järnväg bidragit till att andra industrier och länder fått tillgång till företagets hamn i Buchanan. Företaget lägger konsekvent fokus på hur investeringar i sjukhus och skolor sträcker sig till andra liberianer i upptäckningsområdet. Ett annat exempel på detta var företagets färja som kopplade samman Monrovia (Liberias huvudstad) och Buchanan (Liberias tredje största stad). Denna tjänst var tillgänglig för alla liberianer och band samman Liberias största ekonomiska centrum. Detta faktum delade LAMCO News med sig i flertal artiklar. Att LAMCO ständigt förmedlar hur värdefulla deras sociala projekt var för liberianer, bidrog till en skev diskurs. LAMCO bidrog till att de liberianska arbetarna och liberianer generellt framställdes som mottagare av hjälp, snarare än jämbördiga. Detta skapar även beroenderelationer och framhåller att utveckling inte är möjlig i utvecklingsländer, utan utländska investerare. Denna normalisering av ojämlik makt legitimerar fortsatt exploatering och reducerar Liberias kapacitet. Detta visar tydligt på en neokolonial diskurs.

5.2. Diskussion

LAMCO-projektet i Liberia är ett unikt fall. LAMCO som företag väcktes som en svensk idé, men fick finansiering från amerikanska, västtyska och svenska staten. Som tidigare diskuterat beskriver Richard Powell hur LAMCO blev ett extra stort projekt, på grund av de sociala investeringar som krävdes.⁸² LAMCO bygger upp ett helt samhälle från grunden i Yekepa och gör satsningar i Buchanan. Projekten som sträcker sig från skolor till järnvägar, är helt nödvändiga eftersom denna infrastruktur saknades, men LAMCO beskriver den som att det nästan enbart görs i välvilja. Här överskuggar

⁸² R., Powell. LAMCO: A CASE STUDY OF A CONCESSION CONTRACT. (27–29 april 1967), s. 92.

LAMCO nödvändigheten och fokuserar mest på företagets ”altruism”. Å andra sidan ger dessa projekt flera positiva effekter, å ena sidan behandlar inte LAMCO News de verkliga finansiärerna. Dessa är till stor del statliga aktörer som presenteras nedan.

Ett traditionellt biståndsgivande från en stat, innebär att ett land eller organisation erhåller pengar för någon form av projekt. I detta fall behandlas LAMCO som en stat själv. Företaget erhåller pengar från statliga EXIM BANK, KFW och SIDA. Tre statliga organisationer som ger ett företag pengar, för att bygga, driva och äga ett samhälle. Även om de flesta skolor överlämnas till den katolska missionen, finansieras de till stor del av LAMCO.⁸³ Detta kan också ses som ett demokratiproblem då liberianerna inte har något inflytande över aktörerna som bestämmer om deras boende, sjukvård och utbildning. Å andra sidan ägde den liberianska staten del av företaget, å ena sidan skapas ändå distans till nödvändiga samhällsfunktioner.

Det narrativ som LAMCO bygger i deras publikationer är hur dessa sociala projekt gynnar liberianer. De lägger även fokus på hur annat näringsliv gynnas av LAMCO. När LAMCO diskuterar dessa sociala projekt, är det också mestadels liberianer som behandlas. Företaget anställde flertal svenskar, men när hus, skolor eller andra investeringar görs, är det liberianerna som ställs i fokus. Det är oklart vem LAMCO News riktade sig åt, men Liberian Iron Ore Limiteds årsrapporter, var riktat åt västerländska investerare. Detta fokus kan också varit ett motargument om att LAMCO var neokolonialt. Det finns dock ett genomgående framhållande att LAMCO gjorde bra saker och gav tillbaka till Liberia. Å andra sidan är detta sant eftersom företaget genererade skattepengar, jobb och modern infrastruktur. Å ena sidan är det en tydlig neokolonial bild, där ett västerländskt företag exploaterar ett utvecklingsland och låter västerländska ledare styra över liberianska arbetare. Den liberianska staten var dock delägare i företaget, men det var också ett krav från Liberia på utländska investeringar.⁸⁴ En annan tänkbar förklaring till fokuset på liberianer i LAMCO:s publikationer, var att lyfta ut svenskarna, för att inte projektera bilden av en svensk neokolonial elit.

⁸³ Liberian Iron Ore Limited, *Annual Report*. S.7 (Stellan Stål Tryck, 1977) <https://digital.library.mcgill.ca/images/hrcreports/pdfs/6/632853.pdf> (Åtkomst 21/11–2025) s. 7.

⁸⁴ K., Bruno, The technopolitics of Swedish iron mining in Cold War Liberia, 1950–1990. *The Extractive Industries and Society*. (2020): s. 42.

Sammanfattningsvis kompletterar denna uppsats den tidigare forskningen genom att fokusera på de diskursiva strukturer som LAMCO förmedlade genom sina publikationer. Den tidigare forskningen har snarare fokuserat på LAMCO:s ägarform, relation till Liberia och svenska statens involvering, samt koncessionsavtalet. Vissa aspekter av dessa, såsom statlig involvering tas upp i uppsatsen, men fokus ligger hos den diskurs som LAMCO skapade. Detta visar även på hur LAMCO använde sina publikationer för att normalisera sitt status i Liberia och de sociala projekt de drev. Denna slutsats visar på ytterligare ett sätt som företag och LAMCO upprätthåller sina neokoloniala karaktärer. Det vill säga genom att skapa ett eget narrativ och framställa social utveckling som bevis mot neokolonial kritik.

6. Sammanfattning

Denna uppsats har med hjälp av neokolonial teori och diskursanalys, analyserat årsrapporter från Liberian Iron ore Limited, samt LAMCO:s företagstidning, LAMCO News. Målet med detta har varit att undersöka LAMCO:s narrativ och visa på sättet som de ville framställas. Ett annat mål har varit att redovisa representationen mellan liberianer och svenskar i företagets publikationer.

Sammanfattningsvis har uppsatsen kommit fram till att LAMCO-projektet i Liberia hade stort fokus på dess sociala projekt. Detta blev den dominerande bilden som deras egna publikationer förmedlade. Företaget byggde upp ett narrativ om en gruva som bistod med allt från jobb, skola, sjukvård och grundläggande infrastruktur. Representationen i projektet låg främst hos den liberianska befolkningen. Här kan företagets mål ses, som att det ville visa den positiva effekten som deras projekt hade för vanliga liberianer. Detta sträckte sig även till de som inte arbetade hos företaget.

LAMCO-projekt innebar att företaget kontrollerade stora delar av samhällsfunktionerna. Företaget ägde och drev sjukhus, skolor, boenden och stora infrastrukturprojekt. Detta gav LAMCO nästan samma ansvar som en stat, förutom att liberianerna som bodde och jobbade på företaget saknade demokratisk påverkan. En annan grupp liberianer som inte jobbade på LAMCO, men vars barn gick i deras skolor och använde deras sjukhus hade ännu lägre påverkan. Detta innebar att ansvariga aktörer inom LAMCO inte kunde ställas till svars.

Sammanfattningsvis har denna uppsats bidragit i forskningsfältet kring LAMCO. Diskursanalysen har gett en ny inblick i företagets sociala projekt och hur LAMCO ville konstruera dessa projekt utåt. Uppsatsen har också analyserat representationen mellan svenskar och liberianer i företagets publikationer. En framtida uppsats hade kunnat ta ett större perspektiv och jämfört LAMCO med andra företag eller analyserat publikationer från andra aktörer. Det senare hade skapat en mer nyanserad och rättfärdigare bild om LAMCO. Tänkbara liknande projekt i samma område, hade varit Vattenfalls och Swedfund satsning på Buchanan Renewable Energy, i Liberia, på 2010-talet eller Lundin Oils verksamhet i Sudan (nuvarande Sydsudan) på 1990-talet.

7. Referenser

7.1. Tryckta källor:

-A., Leclercq-Vandelannoitte. Organizations as Discursive Constructions: A Foucauldian Approach. *Organization Studies*. Vol. 32: No. 9 (2011): s. 1247–1271. <https://journals-sagepub-com.ludwig.lub.lu.se/doi/pdf/10.1177/0170840611411395> (Åtkomst 10/12–2025)

-Boréus, K. och Bergström, G., *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Uppl. 4, (Studentlitteratur, 2018)

-E., Nehls. *Nyborjarens guide till vetenskapligt tänkande*. Uppl. 1:2. (Lund: Studentlitteratur, 2021)

J., Carlsson. Gränges and the Undermining of Liberia: A Critique of a Joint Venture Arrangement. *Review of African Political Economy*. No. 23 (1982): s. 72–84. https://www-jstor-org.ludwig.lub.lu.se/stable/pdf/3998079.pdf?refreqid=fastly-default%3A142888b996f31d8a2828bcb2fbfea0b&ab_segments=&initiator=&acceptTC=1 (Åtkomst 9/12–2025)

-K., Bruno, 'The Government's Business? Swedish foreign policy and commercial mineral interests in Liberia, 1955–1980. *Scandinavian Journal of History*. Vol. 43: No. 5 (2018): s. 624–645. https://content.ebscohost.com/cds/retrieve?content=AQICAHjPtM4BHU3ZchRwgZymadcigk49r9CVIbU7V5F6lgH7WwFAI-IMvXF_6NN2E8XZ5xUsAAAA5DCB4QYJJKoZIhvcNAQcGoIHTMIHQAgEAMIHKBgkqhkiG9w0BBwEwHgYJYIZIAWUDBAEuMBEEDK0RODcIGK-HAkVB0QIBEICBnDhc25NaqcDbOsOtExDfrozPxWrPJHQmf3AYWXdsjtUcfHdU9C7tNs9kAUNG9sarpIMZXf622Q6gukG2FK3tj738ujmIRgxcyakAQJK4LdxDyuLAozynOUeGJS_DXXVJMjkiOb4KI81yEGsCt3EjhXW9qu3B7qbpOODH1usGuJkVt_WNrvV542B2zS4cPi2hOAOitcFY3JKDoTK5Iw== (Åtkomst: 21/11–2025)

-K., Bruno, The technopolitics of Swedish iron mining in Cold War Liberia, 1950–1990. *The Extractive Industries and Society*. Vol. 7: Utg. 1 (2020): s. 39–49 <https://kth.diva-portal.org/smash/get/diva2:1340243/FULLTEXT01.pdf> (Åtkomst 27/11–2025)

-Liberian Iron Ore Limited, *Annual Report*. (Stellan Stål Tryck, 1976) <https://digital.library.mcgill.ca/images/hrcorpreports/pdfs/6/632852.pdf> (Åtkomst 21/11–2025)

-Liberian Iron Ore Limited, *Annual Report*. (Stellan Stål Tryck, 1977) <https://digital.library.mcgill.ca/images/hrcorpreports/pdfs/6/632853.pdf> (Åtkomst 21/11–2025)

- M., Storgaard, J., Tienari, R., Piekkari, S., Michailova. *Holding On While Letting Go: Neocolonialism as Organizational Identity Work in a Multinational Corporation. Organizational studies*. Vol. 4: No. 11 (2020): s. 1469–1489. <https://journals-sagepub-com.ludwig.lub.lu.se/doi/pdf/10.1177/0170840620902977>

-R., Powell. LAMCO: A CASE STUDY OF A CONCESSION CONTRACT. I: *Cambridge University Press (Proceedings of the American Society of International Law at Its Annual Meeting (1921–1969))*: American Society of International Law. Washington DC, USA (27–29 april 1967), s. 89–96 https://www-jstor-org.ludwig.lub.lu.se/stable/pdf/25657718.pdf?refreqid=fastly-default%3Ac85bd44f322127669da6a9638e00227c&ab_segments=&initiator=&acceptTC=1 (Åtkomst 10/12–2025)

-S., Raffnsøe, A., Mennicken, P., Miller. The Foucault Effect in Organization Studies. *Organization Studies*. Vol. 40: No. 2 (2019): s. 155–182. <https://journals-sagepub-com.ludwig.lub.lu.se/doi/pdf/10.1177/0170840617745110> (Åtkomst 10/12–2025)

7.2. Otryckta källor:

-J. L., Marshall (Red.) No 5. *Lamco News*. Maj 1968. https://www.thejll.com/yekepa/LAMCONEWS/LN_May_1968/ln685a.jpg (Åtkomst 27/11–2025)

-J. L., Marshall (Red.) No. 3. *Lamco News*. Mars 1969.
https://www.thejll.com/yekepa/LAMCONEWS/LN_March69/LN_1969_No3.pdf
(Åtkomst 27/11-2025)

7.3. Figurförteckning

Figur 1: Ägarstruktur i LAMCO

Källa: Egen framställning baserad på källor citerade i texten ovan

8. Bilagor

Inga bilagor finns att redovisa.